

STORA UTSKOTTETS betänkande № 20/1961 med anledning av Ålands landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om yrkesundervisning. (№ 21/1961)

№ 20/1961.
Landstinget, som i ärendet fått mottaga lag- och ekonomiutskottets betänkande № 11/1961, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har behandlat ärendet och får för landstinget värdsamt anföra följande.

Vid behandlingen av frågan om yrkesundervisningens nyordnande har landstingets huvudsakliga intresse koncentrerats till tvenne betydelsefulla principiella frågor, nämligen fördelningen av elevplatserna mellan landskapet och kommunerna och fördelningen av kommunernas kostnadsandel av driftskostnaderna. Behovet av en centralyrkesskola på Åland har redan under en längre tid utgjort ett brännande problem, som oupphörligen pockat på en lösning. Efter det frågan om platsfördelningen mellan landskapet och kommunerna numera lösts på ett tillfredsställande sätt har ett stort steg mot den nya lagstiftningens fullbordande tagits. Den kvarstående frågeställningen utgöres av driftskostnadernas fördelning mellan kommunerna.

Sedan en fördelning av kommunernas kostnadsandel enligt den sk. skattöreprincipen visat sig icke genomförbar utan menliga följder för relationerna mellan Mariehamns stad och landskommunerna, har landskapsstyrelsen i stort sett i samma utsträckning som i riket omfattat den därstädes tillämpade kostnadsfördelningsgrunden enligt använda platser eller således efter beläggningen. Denna fördelningsgrund har dock ogillats av lag- och ekonomiutskottets majoritet, som i utskottets betänkande föreslår en konstant fördelning enligt antalet reserverade elevplatser med motivering, att detta fördelningssystem icke giver anledning till tolkningsmöjligheter vid kostnadsfördelningen mellan kommunerna och icke heller komme att medföra någon nackdel i ekonomiskt avseende för de berörda kommunerna.

Vid ärendets behandling har stora utskottets majoritet, sedan Sundberg och Danielsson, som ursprungligen omfattat landskapsstyrelsens förslag, såsom sådant anslutit sig till denna och därefter utgjorts av Johansson, Mattsson, Sundberg, Förbom, Danielsson och Öström försökt utfinna en medelväg för frågans lösande. Härvid har majoriteten inom utskottet stannat för en modifierad tillämpning av beläggningsprincipen sålunda, att en kommuns kostnadsandel uppåt skulle begränsas till högst vad som motsvarar kommunens andel enligt de reserverade elevplatserna.

Intill dess skolans elevantal uppgår till antalet reserverade kommunala platser skulle beläggningsprincipen således äga tillämpning. Denna fördelningsprincip skulle icke heller inverka hämmande på elevtillströmningen från de olika kommunerna. Denna kostnadsfördelning skulle icke heller ur ekonomisk synvinkel beröra kommunerna oförmånligt.

Stora utskottets minoritet (Östling, Boman, Sundblom och Kalman) ansåg däremot att den av utskottets majoritet omfattade fördelningsprincipen icke skulle undgå att medföra tolkningssvårigheter i framtiden vartill den i praktiken skulle komma att utvisa ungefär samma resultat som den av lag- och ekonomiutskottets majoritet förfäktade fördelningsgrunden enligt reserverade elevplatser, varför minoriteten omfattade majoritetens i lag- och ekonomiutskottet ställningstagande med enahanda motivering.

Majoriteten inom lag- och ekonomiutskottet har beträffande kostnadsfördelningen mellan landskommunerna föreslagit att även de kommuner, som icke enligt lagförslaget äro förpliktade att reservera elevplatser i skolan till viss del skulle deltaga i driftskostnadernas täckande. Stora utskottet har dock enhälligt ansett att ett dylikt förfarande skulle strida mot principerna för lagförslagets uppbyggande, varför utskottet återgått till den av landskapsstyrelsen föreslagna fördelningsgrunden för landskommunernas kostnadsandelar.

I 2 mom. i lagförslagets 17 § talas om "14 § 2 mom.", vilket bör vara 14 § 3 mom.

Stora utskottet har i samband med ärendets behandling hört lagberedningssekreteraren Rolf Sundman.

Med hänvisning till det ovanstående får stora utskottet bördsamt föreslå

att landstinget måtte antaga nedanstående
L a n d s k a p s l a g
om yrkesunderundervisning.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Om skolformerna och undervisningen.

1-13 §§

enligt landskapsstyrelsens förslag.

14 §.

De i Ålands yrkesskola delaktiga kommunerna äro skyldiga att samfällt deltaga i skolans årliga underhållskostnader med 35 procent av de kostnader, som belöpa sig på de av kommunerna reserverade platserna.

Kommunernas kostnadsandel fördelas mellan kommunerna sålunda, att Mariehamns stads andel beräknas efter de använda elevplatserna. Därefter fördelas landskommunernas gemensamma andel i kostnaderna mellan de i skolan delaktiga landskommunerna i proportion till det antal skattören, som vid kommunalbeskattningen för skatteåret närmast före skolans ifrågavarande verksamhetsår påförts av skattenämnderna i delägarkommunerna. På sjömansinkomst beräknas antalet skattören sålunda, att det av sjömansskatten till kommunen redovisade beloppet divideras med talet tio.

Såsom använda elevplatser anses medeltalet elever i början av vår- och höstterminen, varvid högst en elev beaktas för envar av kommun reserverad årlig elevplats.

Vid bestämmandet av de årliga underhållskostnaderna beaktas avlöningsutgifter och pensioner samt årliga kostnader för lyse, värme, vatten och drivkraft, för underhåll och reparation av lokaliteter, maskiner, arbetsredskap och inventarier, för kansli- och tryckningsarbeten, så ock för anskaffande av lärar- och elevbibliotek samt undervisningstillbehör, råämnena, förnödenheter och rengöringsmedel, för fri skolmåltid åt eleverna, för brand- och olycksfallsförsäkringspremier samt för läkemedel och läkararvoden. Från summan av utgifterna skola erhållna inkomster avdragas.

15 och 16 §§

enligt landskapsstyrelsens förslag.

4 kap.

Om understöd åt kommunala och privata yrkesskolor.

17 §.

Landskapsstyrelsen må på ansökan bevilja yrkesskola i landskapet rätt till årligt landskapsunderstöd, ifall skolan anses vara av behovet påkallad och om tillräckliga förutsättningar för fortsatt upprätthållande av skolan föreligga. Understödet utgår med 65 procent av de verkliga utgifterna. På synnerliga skäl kan landskapsstyrelsen fastställa yrkesskolans landskapsunderstöd till lägre belopp än 65 procent, dock icke till lägre än 50 procent.

Vid bestämmandet av de verkliga utgifterna beaktas de i 14 § 3 mom. nämnda utgifterna, i den mån de prövas nödvändiga, samt de egna byggnadernas hyresvärde fränsett tomtens värde och den del av byggnadernas värde, vilken motsvarar av landskapet beviljat byggnadsunderstöd för skolan, ävensom hyresbeloppen för upphyrda utrymmen, för vilkas hyra skolans ägare icke erhåller annat understöd.

-4-

Överlåtande av yrkesskola, som erhåller landskapsunderstöd, till annan ägare, eller väsentlig utvidgning av densamma må äga rum endast med landskapsstyrelsens tillstånd.

18-25 §§

enligt landskapsstyrelsens förslag.

Mariehamn den 21 april 1961.

På stora utskottets vägnar:

Albin Johansson
ordförande.

./.

Erik Rask
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Albin Johansson, viceordföranden Gideon Mattsson samt ledamöterna Edvin Östling, Erik Sundberg, Uno Förbom, Sigurd Danielsson, Gustav Adolf Boman, Karl Sundblom, Uno Kalman och August Öström.